

Nr 221.

Av herrar **Birke** och **Thorell**, om anpassning av arrenden för viss kronoegendom efter förändringarna i priset på jordbruksprodukter.

Enligt 12 § i förordningen av den 22 juni 1934 angående grunderna för förvaltningen av viss kronoegendom föreskrives, att arrendeavgiften skall vara utsatt till hälften i penningar och till hälften i en eller flera av de persedlar, som upptagas i länets markegångstaga, att lösas med penningar efter senast fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan.

Emedan arrendekontrakten i detta fall slutas för synnerligen långa tidsperioder, vanligen 20 år, har det varit nödvändigt att på detta sätt låsa en del av arrendet fast vid de varierande jordbrukspriserna. Emellertid kan det medföra synnerligen stora variationer i de arrendeavgifter som i verkligheten komma att utgå. Om halva arrendesumman är 1,000 kronor, bestämmas nämligen ett antal persedlar i markegångstaxan, beräknade efter kontraktsårets priser, att ständigt ligga till grund för beräkningen av denna varierande arrendedel. Om arrendeuppskattningen verkställts under ett år med låga priser på jordbruksprodukter, stegras den varierande delen i samma takt som jordbrukspriserna stiga. För mindre arrenden, där endast en synnerligen ringa del av gårdens produktion blir över för avsalu, har alltså arrendatorn att under år med höga jordbrukspriser betala en summa som ej står i rimlig proportion till hans förtjänst på gården. På grund av att kontrakten uppgöras under ett flertal olika år kunna även starka variationer i de faktiskt utgående arrendeavgifterna finnas mellan gårdar som i och för sig lämna samma avkastning.

Av vid motionen bilagda förteckningar överlämnade av riksförbundet Sveriges statsarrendatorer över ifrågavarande systems verkningar för ett antal kronoarrendatorer under nästlidna år framgår, att ökningen i arrendeavgiften kan bli så hög som 45 procent. Då detta är en liten arrendgård, torde det stå fullt klart för varje lantbrukare, att arrendatorn där har synnerligen svårt att uppdriva de kontanter som äro erforderliga för att betala den höga arrendesumman.

Ytterligare kan anföras såsom skäl för deras svårigheter, att nu gällande priser på jordbruksprodukter i det närmaste kunna betraktas såsom maximipriser, vilka knappast stegras i samma takt som jordbrukets driftsutgifter. En felslagen skörd betyder även mera för dem än för den jordbrukare, som ej har en viss del av sin produktion fastlåst för arrendeavgiftens erläggande.

Då ifrågavarande förhållanden medföra svåra konsekvenser för dessa grupper av våra jordbrukare, torde det icke vara oberättigat, att de nu gällande bestämmelserna underkastades en allmän översyn i vad det gäller ar-

rendenas förknippande med markegångstaxorna, särskilt under nuvarande förhållanden.

På grund av vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att ernå en efter nuvarande starka förändringar i priset på jordbruksprodukter mera lämplig bestämning av de arrenden som skola erläggas av arrendatorer av viss kronoegendom.

Stockholm den 23 januari 1941.

E. Birke.

E. Thorell.

Exempel på arrendeavgifter enligt 1940 års markegångstaxa.

Stockholms län.

Gård	Socken	År för arrendeuppskattning	Kontant $\frac{1}{2}$ arrendet	$\frac{1}{2}$ arrendet enl. 1940 års markegångstaxa	Ökning	
					Kronor	%
Edeby	Lövö	1935	2,100: —	3,495: 95	1,395: 95	33
Hogsta	»	1935	2,350: —	3,912: 40	1,562: 40	33
Sköldnora nr 1	Fresta	1934	1,150: —	2,185: 20	1,035: 20	45
Norrby	Lövö	1935	1,275: —	2,124: 80	849: 80	33
Brännkyrka prästgård			495: —	975: —	480: —	49
Skottsila	Knivsta		800: —	1,290: 10	490: 10	32

Exempel på arrendeavgifter enligt 1940 års markegångstaxa.

Västmanlands län.

Gård	Socken	År för arrendeuppskattning	Kontant $\frac{1}{2}$ arrendet	$\frac{1}{2}$ arrendet enl. 1940 års markegångstaxa	Ökning	
					Kronor	%
N. Kungsladugård	Kungs-Barkarö	1936	4,200: —	6,322: 55	2,122: 55	25.2
Prästgården	Munktorp		1,800: —	2,550: —	750: —	20.8
Östanbro 3—4	Björksta		1,160: —	1,826: 50	666: 50	28.7
Hospitalet 1—2	Arboga	1935	710: —	1,284: 10	574: 10	40.4
Fågelsjö	Svedvi	1932	1,180: —	1,855: 75	705: 75	30.0
S. Kungsladugård	Kung Karl	1936	3,550: —	5,349: 25	1,799: 25	25.3
Prästgården	Ryttern		900: —	1,577: 60	677: 60	37.6
Östjädra	Dingtuna	1937	865: —	1,362: 40	497: 40	28.8
Mycklinge	Tillberga	1938	900: —	1,460: 60	560: 60	31.1
Lyftinge	Bro	1939	1,150: —	1,750: 50	600: 50	26.1
Brandsta	Odensvi	1938	700: —	1,141: 65	441: 65	31.5
Gränby	Munktorp	1933	1,055: —	1,713: 50	658: 50	21.1